

Українська мова

5 клас

07.03.23
5-А (2гр.), 5-Б
(1гр.)
Укр. мова
Вч.: Харенко Ю.А.

Сьоме березня
Класна робота

Жанри мовлення. Роль жанрів у житті людини

гармонія, довколишній

1. Що таке жанр мовлення (мовленнєвий жанр)?
2. Яку роль жанри мовлення виконують у нашому житті?
Навіщо їх потрібно знати?
3. Як знання мовленнєвих жанрів допомагають нам стати гарними мовцями?

Що означає «жити в гармонії зі світом»? А як це – жити в гармонії з принципами й цінностями? Чи можна гармонізувати стосунки за допомогою спілкування?

Вправа 491. Прочитайте речення. Визначте комунікативний намір мовця. На що спрямовані ці наміри – на добре чи погане? Як реагувати в таких ситуаціях?

1. «Вибачте, – похопилася Кіра. – Останнім часом я стала нестримана на язик».
2. «Мені дуже шкода, що я вас розчарувала, – тихо озвалася Кіра. – Я нікому не бажала зла».
3. «Не витріщайся на мене так, ніби я несповна розуму!» – гнівно вигукнула Кіра.
4. «Як добре, що ти приїхала, – щебетала Сенді. – Я певна, ми гарно проведемо час і зможемо багато чого довідатися одна від одної».
5. Дай мені спокій! Хіба тобі не досить, що ти перемогла? Хочеш іще мене помучити?
6. «Зараз вихлюпну тобі повну склянку холодної води в обличчя», – почувла вона суворий голос.
7. Кіро, уставай хутчіше! Унизу перед будинком спить поранений песик! (Б. Шефер).

Вправа 492. Розгляньте схему. Чи доводилося вам опинитися хоч в одній зі згаданих ситуацій? Що ви робили? У яких ситуаціях ви відчуваєтеся невпевнено, розгублено? Напишіть короткий діалог на будь-яку обрану ситуацію.

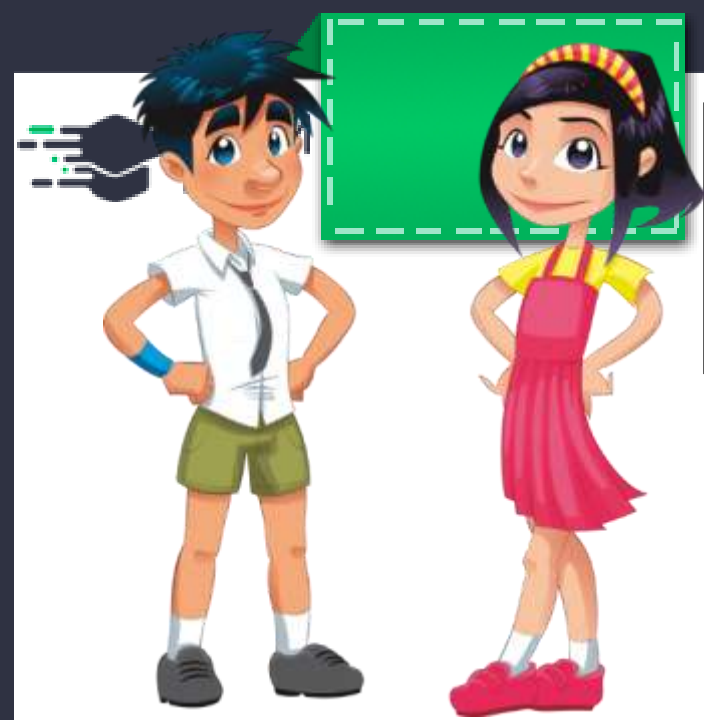
У житті є багато різних ситуацій:

- 1) коли потрібно познайомитися
- 2) коли твоєму другові кепсько;
- 3) коли хтось повівся негідно;
- 4) коли в когось сталося горе;
- 5) коли ти потребуєш допомоги;
- 6) коли хтось не знає, як бути;
- 7) коли тобі хтось допоміг;
- 8) коли ти перед кимось завинила;
- 9) коли тобі потрібен дозвіл;
- 10) коли хтось на тебе справив враження...

Як бути?
Чи готові ви до них?

Вам на допомогу придуть жанри мовлення:
комплімент, порада, співчуття, прохання та ін.

Вправа 493. Прочитайте інформацію про жанри мовлення.

Спілкування – процес, у якому беруть участь щонайменше дві дійові особи – той, хто надає інформацію, і той, хто її одержує. Зміст і форму висловлення визначає намір мовця. Залежно від наміру (поінформувати, поспівчувати, запропонувати, відмовити тощо) обираємо жанр мовлення.

Мовленнєві жанри

це зразки мовної поведінки у різних ситуаціях спілкування

Мовленнєві жанри підкажуть вам, як зберегти чи покращити стосунки, гідно поводитися, не губитися, почуватися впевнено й комфортно.

Знання **мовленнєвих жанрів** допоможуть вам правильно організувати ваше мовлення, грамотно будувати спілкування, бути бажаними співрозмовниками. Кожен жанр має свій сценарій. Дотримуючись його, ви станете компетентними мовцями.

Наприклад, у ситуації, коли ви посварилися, не варто уникати розмови, втрачати друзів. Попросіть пробащення, поясніть свою поведінку - й обов'язково порозумієтеся.

Вибачення, пояснення - це мовленнєві жанри.

Вправа 494. Прочитайте текст. Дайте відповіді на запитання і виконайте завдання

- А тепер ми підійшли й до третього пункту, – мовив пан Гольдштерн, добродушно всміхаючись. – Ніколи не паплюж словами інших!
- Щоб вони мене не почули?
- Я не це мав на увазі. Я вважаю, що негарно лихословити про інших. Кіра отетеріла.
- Але так весело іноді попліткувати про когось!
- Жаль, якщо ти потішаєшся з людей, – не погодився з дівчинкою старий фінансист. – Ти зосереджуєшся на помилках і недоліках інших, замість того щоб звернути увагу на їхні позитивні риси. Світ стане кращим для тебе, якщо звертатимеш увагу на все гарне. Якщо ж ні, то невдовзі люди почуватимуться незатишно у твоїй присутності. Кожен думатиме: якщо вона так недобре відгукується про відсутніх, то, мабуть, так само пліткує й про присутніх, щойно вони вийдуть за двері (Б. Шефер).

1. Яку проблему порушує автор?
2. Прочитайте поради, які дає пан Гольдштерн Кірі.
3. Як дівчинка ставиться до лихослів'я?
4. Як ви розумієте значення слів «лихословити», «лихослів'я»?
5. Чи згодні ви з дівчинкою, що «так весело інколи попліткувати про когось»?

6. Знайдіть у тексті припущення, яке висловив чоловік. Чи поділяєте його ви?
7. Які фрази з тексту сприяють гармонійному спілкуванню, а які – розбрату?
8. Яку роль у нашому житті відіграє мовленнєвий жанр «порада»?
9. Чи можна вважати поради фінансиста корисними для дівчинки?

Домашнє завдання (записуєте тільки план розв'язання проблеми, як ви її розумієте).

Виконайте вправу 495. на ст. 224

**Виберіть один із варіантів домашнього завдання і виконайте його:
495. Виберіть один із текстів. Проаналізуйте ситуацію. Назвіть проблему. Запишіть свій план розв'язання її.**

I. Даремно я хвилювався. Песик одужав дуже швидко. Однак постала інша серйозна проблема: ми ж не знали, звідки він узявся, хто був його господарем. Чи можна залишити його в себе? А що, як мої батьки не захочуть тримати собаку? *(Б. Шефер)*.

II. На перерві я притьмом вискочила надвір, хотіла побути сама. Але Моніка наздогнала мене.

– Що з тобою? – вона здавалася ображеною. – Захворіла чи, може, щось загубила? Посварилася з батьками? Не сумуй! Усе владнається!

– Пальцем в небо, – урвала я товаришку, бо інакше вона не замовкла б довіку. Має таку ваду – надто багато говорить. Надто багато... І не вміє зберігати таємниць *(Б. Шефер)*.